

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชนโบราณในเขต
เมืองเชียงแสนระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-24

ผู้เขียน

นางสาว นุชนางค์ ชุมดี

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ. สรัสวดี อ๋องสกุล

ประธานกรรมการ

อ. ดร. ศุภินี ดนตรี

กรรมการ

ผศ. ดร. รัศมี ชูทรงเดช

กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชนโบราณในเขตเมืองเชียงแสน ตั้งแต่การสร้างเมืองเชียงแสนในสมัยราชวงศ์มังราย พ.ศ. 1871 จนกระทั่งสมัยพม่าปกครองเมืองเชียงแสนแตกและร้างไป พ.ศ. 2347 โดยศึกษาชุมชนโบราณที่สำรวจพบในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงแสนว่าเกี่ยวข้องกับเมืองเชียงแสนอย่างไร ปัจจัยอะไรที่ทำให้ชุมชนเหล่านี้เกิดขึ้นและ ชุมชนเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนอย่างไรบ้าง

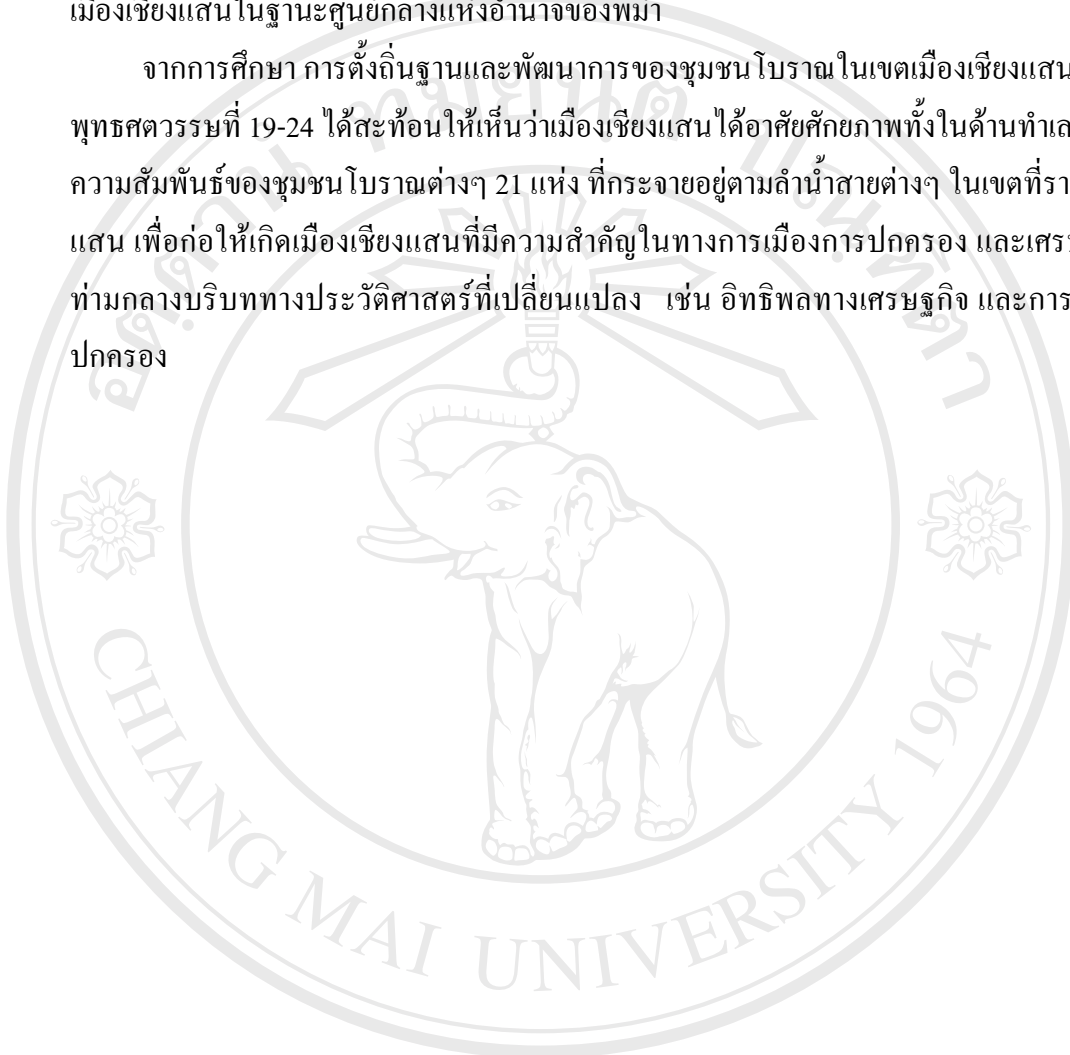
ผลจากการศึกษาพบว่า ก่อนการสร้างเมืองเชียงแสนในพุทธศตวรรษที่ 19 มีเมืองเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงแสนแล้ว ด้วยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ (1) การผสมผสานและความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนระหว่างกลุ่มคนดั้งเดิม และกลุ่มที่เข้ามาอยู่ใหม่ (2) ทำเลที่ตั้งที่เอื้ออำนวย เช่น การตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เป็นเส้นทางคมนาคมในการติดต่อแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ มีที่ราบกว้างขวางเอื้อต่อความอุดมสมบูรณ์ของผลิตผลทางการเกษตรกรรม

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-22 เมืองเชียงแสนสร้างขึ้นภายใต้ราชอำนาจของราชวงศ์มังราย โดยอาศัยฐานอำนาจของชุมชนที่มีอยู่เดิมในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงแสน ปัจจัยที่สำคัญคือสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง และด้านพุทธศาสนา จึงปรากฏว่ามีการสร้างชุมชนใหม่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งชุมชนในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงแสนเหล่านี้มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน

แม้ในช่วงที่เมืองเชียงแสนตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของพม่าในราวพุทธศตวรรษที่ 22-24 พม่าอาศัยฐานชุมชนที่มีอยู่แต่เดิมในเขตเมืองเชียงแสนไว้ และปรับปรุงเวียงเชียงแสนให้เป็น

เวียงหลักหรือเวียงศูนย์กลางในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงกำแพงเมืองและจัดการระบบชลประทาน และการปฏิสังขรณ์วัด เป็นต้น ทั้งนี้เป็นไปเพื่อการสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้กับเมืองเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางแห่งอำนาจของพม่า

จากการศึกษา การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน โบราณในเขตเมืองเชียงใหม่ ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-24 ได้สะท้อนให้เห็นว่าเมืองเชียงใหม่ได้อาศัยศักยภาพทั้งในด้านทำเลที่ตั้ง และความสัมพันธ์ของชุมชนโบราณต่างๆ 21 แห่ง ที่กระจายอยู่ตามลำน้ำสายต่างๆ ในเขตที่ราบลุ่มเชียงใหม่ เพื่อก่อให้เกิดเมืองเชียงใหม่ที่มีความสำคัญในทางการเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจ ในท่ามกลางบริบททางประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น อิทธิพลทางเศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	The Settlement Patterns and Development of Ancient Communities in the Chiang Saen Sovereignty During 13th – 18th Centuries
Author	Miss Nootnapang Chumdee
Degree	Master of Arts (History)
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Sarasawadee Ongsakul Chairperson Lect. Dr. Suthinee Dontree Member Assist. Prof. Dr. Rasmi Shoocongdej Member

ABSTRACT

This thesis aims to observe settlement patterns and development of communities in the Chiang Saen sovereignty during year 1328-1804 A.D., from the year of Chiang Saen was (officially) established, in the reign of King Mang rai, to the year that Chiang Saen was left deserted. It is observed in two aspects including: the relationship between the communities and their geographical setting as well as the state of relationships among communities in Chiang Saen with the Chiang Saen Sovereignty.

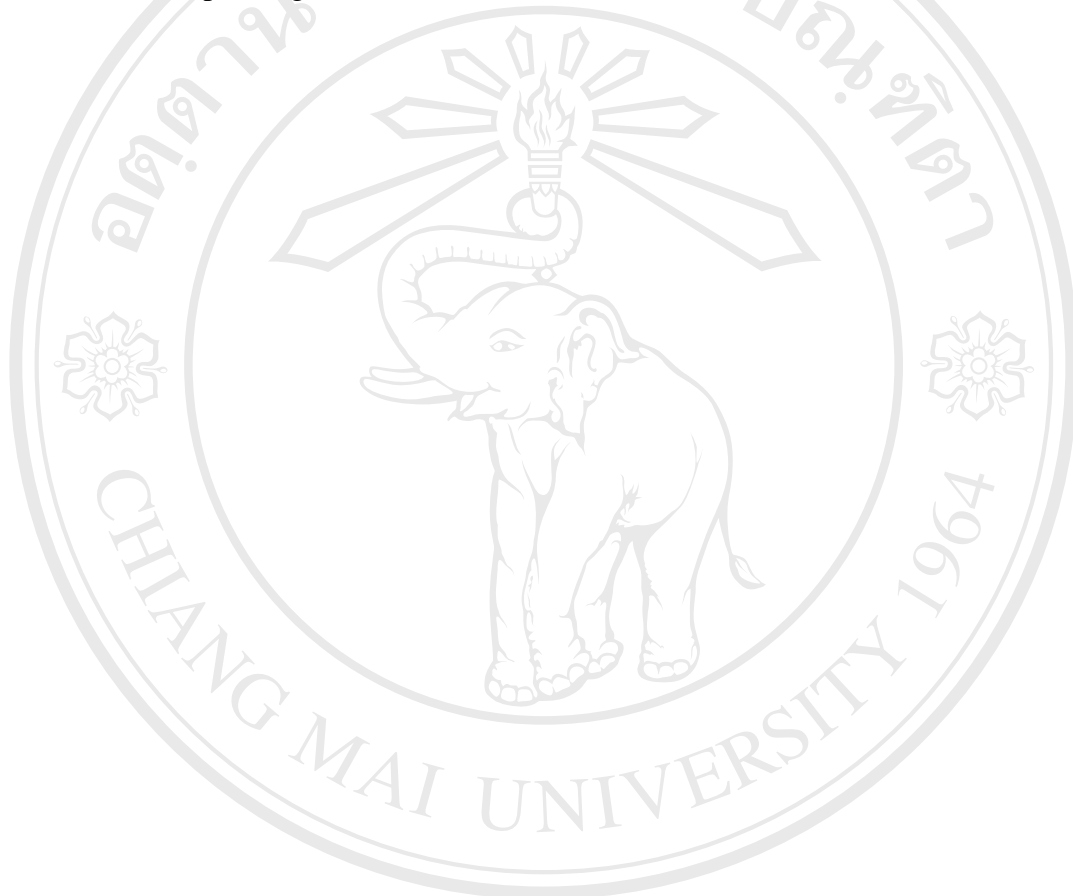
According to this research, it is found that there were communities scattered around the Chiang Saen basin in 19th B.E. according to two factors, those are: 1) continuity cultural interaction among communities and 2) geographical potential. However, these communities held their administrative connections independently, as each community was related to one another under their complicated marriages and commercial interchanges.

Chiang Saen during the 19th-22nd B.E. was in its developmental phase, that there were settlements revealed satisfactorily through rise of Chiang Saen city during the reign of Mang Rai dynasty. The city flourished on the basis of the existing local community in Chiang Saen basin with principal factors of the city's physical and cultural environment, as politics and Buddhist religion. Accordingly, it is found that Chiang Saen city was the flourishing centre of setting communities, which were scattering in Chiang Saen basin.

The Characteristic of Chiang Saen city mentioned above was remained during the 22nd-24th B.E., the period that the city was under Burmese authority. At that time, Chiang Saen was preserved its satellite communities as Burmese's authority sauce. Moreover, the Burmese official renovated the city wall, irrigated water supply and restored temples in Chiang Saen in order to empower the city as the centre of Burmese authority.

According to related historical and archaeological evidence, it is indicated that in its foundation as the centre of northern Lanna political and economical power, the Chiang Saen authority flourished in its relationships with the 21 ancient communities scattered around watercourse in Chiang Saen basin.

In conclusion, the economical and political change, influenced settlement and development of communities in the Chiang Saen sovereignty for example that consisted of progressive relationships among Chiang Saen and its ruling authorities and its depending satellites

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved